

EUROOPA KOHTU OTSUS

14. juuli 1994*

Kohtuasjas C-379/92,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Pretura Circondariale di Ravenna esitatud eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleliolevas kriminaalasjas

Matteo Peralta süüdistuses,

EMÜ asutamislepingu artikli 3 punkti f, artiklite 7, 30, 48, 52, 59, 62, 84 ja 130r tõlgendamise küsimuses,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: koja esimees G.F. Mancini presidendi ülesannetes, kohtunikud R. Joliet, F.A. Schockweiler, G.C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse (ettekandja), M. Zuleeg ja J.L. Murray,

kohtujurist: C.O. Lenz,

kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Matteo Peralta, esindajad: Giuseppe Conte ja Giuseppe Michele Giacomini, Genova advokatuur,
- Itaalia valitsus, esindaja: välisministeeriumi diplomaatiliste erimeelsuste osakonna juhataja Professor Luigi Ferrari Bravo, keda abistas Avvocato dello Stato Oscar Fiumara,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigustalituse ametnik Vittorio Di Bucci,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 9. veebruari 1994. aasta kohtuistungil ära kuulatud suulised märkused, mille esitasid Matteo Peralta, Itaalia valitsus ja Euroopa Ühenduste Komisjon,

olles 11. mai 1994. aasta kohtuistungil ära kuulatud kohtujuristi ettepaneku,

- Kohtumenetluse keel: itaalia.

on teinud järgmise

otsuse

1 Pretore Circondariale di Ravenna on esitanud 24. septembri 1992. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 19. oktoobril 1992, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kuus eelotsuse küsimust asutamislepingu artikli 3 punkti f, artiklite 7, 30, 48, 52, 59, 62, 84 ja 130r tõlgendamise kohta.

2 Küsimused esitati kriminaalmenetluses, mille algatasid Itaalia ametiasutused Matteo Peralta vastu, süüdistades teda 31. detsembri 1982. aasta seaduse nr 979, millega sätestatakse merekaitse tingimused (GURI nr 16, 18.1.1983, Supplemento ordinario, lk 5) rikkumises.

3 Seaduse nr 979 artikkel 16 sätestab:

„Kõigil laevadel, olenemata laeva riikkondsusest, on territoriaal- ja sisevetes, sealhulgas sadamates keelatud merre heita kõnealuse seaduse A lisa loetelus esitatud süsivesinikke või süsivesinike segusid või muid merekeskkonda ohustavaid aineid, või põhjustada sellise heite tekkimist.

Itaalia lipu all sõitvatel laevadel on keelatud merre heita eespool esitatud lõigus nimetatud aineid ka territoriaalvetest väljaspool.“

4 Kõnealuste sätete rikkumiste eest karistatakse sama seaduse artikli 20 alusel rahatrahviga 500 000–10 miljonit Itaalia liiri või kuni kaheaastase vanglakaristusega. Võib rakendada ka ametialaseid sanktsioone. Laevakaptenid, kes on Itaalia kodanikud, võib ametist kõrvaldada kuni kaheks aastaks. Kapteneil, kes ei ole Itaalia kodanikud, võib keelata Itaalia sadamates sildumise kaubalaevastiku eest vastutava ministri poolt ette nähtud aja jooksul.

5 Kohtutoimikust ilmneb, et Itaalia kodanik M. Peralta on Itaalia lipu all sõitva ja kemikaalide veoks ettenähtud erivarustusega tankeri kapten. Laeva omanik on Itaalia õiguse alusel tegutsev äriühing.

6 Tuvastatu kohaselt andis M. Peralta 1990. aasta kolme esimese kuu jooksul korduvalt käsu merre heita varem naatriumhüdroksiidi sisaldanud tankide pesemiseks kasutatud vee, kui laev asus väljaspool Itaalia territoriaalvete piiri (enamikul juhtudel piirkonnas, mis asub vahemikus 12–24 miili Itaalia lähtejoonest). Naatriumhüdroksiid on üks seaduse nr 979 A lisas mainitud ohtlikest ainetest.

7 Olles arutanud M. Peralta suhtes rakendatud kriminaalkaristuste vastu esitatud apellatsioonikaebust, peatas Pretore di Ravenna menetluse ning esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuseküsimused:

"(1) Kas seaduse nr 979/82 artiklid 16 ja 20 kujutavad endast piiranguid EMÜ asutamislepingu artiklite 7, 48, 52 ja 59 kohaldamisel ning kas sellest tulenevalt on nende kohaldamine asutamislepingu artikli 62 kohaselt keelatud, niivõrd kui need ei ole kõnealuse riigi avalike huvide kaitse seisukohalt objektiivselt põhjendatud?

(2) Kas ühenduse kehtiva õiguse alusel ning 1. küsimuses nimetatud ühenduse sätteid arvesse võttes on liikmesriigi eeskiri kooskõlas ühenduse õigusega, kui see näeb ette oma riigi kodanike kohtlemist, sealhulgas isegi kriminaalkaristuse kohaldamist kodakondsuse alusel, kuid ei näe täpselt samasuguse teo eest ette samasugust kohtlemist muu liikmesriigi kodanikele; kas kriminaalõiguses kohaldatav reegel, niivõrd kui see näeb muu hulgas ette automaatse ja kohustusliku lisakaristusena laeva kapteni kutse- ja tööalase tegevuse ajutise peatamise, on kooskõlas ühenduse õiguses tagatud proportsionaalsuse põhimõttega?

(3) Kas ühenduse kehtiva õiguse alusel saab asjaolu, et liikmesriikidel on kriminaalõiguslikes küsimustes pädevuse säilitamise õigus, mõjutada asutamislepinguga tagatud põhivabadusi, näiteks kaupade ja isikute vaba liikumist, ning kas seaduse nr 979/82 artiklid 16 ja 20 takistavad nende vabaduste kasutamist?

(4) Kas ühenduse õiguskorra kohased keskkonnakaitse põhimõtted, eeskätt asutamislepingu artiklis 130r ning järgnevates artiklites sätestatud ennetuspõhimõte on vastuolus liikmesriigi seadusega, mis keelab täielikult oma riigi laevadel süsivesinike ja ohtlike ainete merreheitmise rahvusvahelistes vetes, ning tegelikult sunnib neid laevu kasutama alternatiivset heiteviisi, mis on igas mõttes ebatõhus ning igal juhul vastuolus kohustustega, mis kõnealune riik on endale rahvusvahelisel tasandil võtnud ning mille suhtes on ühendus vastu võtnud rakendusmeetmed?

(5) Kas ühenduse õiguse põhimõtted, mille eesmärk on tagada, et ühenduses laevandus- ja sadamateenuseid osutavate isikute vahel oleks vaba, aus ja kunstlike moonutusteta konkurents ning et nõudluse rahuldamine teenuste järele kahjustaks keskkonda võimalikult vähe, ning esmajoones asutamislepingu artikli 3 punkt f ning artikkel 84 välistavad seaduse nr 979/82 artikli 16 lõikes 17 ning artiklis 20 sätestatud samalaadse siseriikliku eeskirja kohaldamise, mis moonutab meresadamate ja laevauhingute vahelist konkurentsi ühenduses, sätestades tankipesuvee avamerel merreheitmise täieliku keelu ainult kõnealuses riigis registrisse kantud laevadele olenemata sellest, et need laevad on varustatud eriti kallite puhastusseadmetega, nagu on ette nähtud rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepetega, mille ühendus on ratifitseerinud?

(6) Kas asutamislepingu artikkel 30 on kooskõlas liikmesriigi eeskirjaga, mis keelab täielikult süsivesinike ja ohtlike ainete merreheitmise avamerel ainult oma riigi laevadele, kuigi need on varustatud eriti kalliga tehnikaga, nagu on ette nähtud kõnealuses valdkonnas kohaldatavate kokkulepetega, ning mis sunnib neid laevu kasutama eritehnoloogiat ning

alternatiivset heiteviisi, mis on ebatõhus, kulukas ning igal juhul vastuolus kohustustega, mis kõnesolev riik on endale rahvusvahelisel tasandil võtnud ning mille suhtes kohaldatakse ühenduse rakendusmeetmeid? Kas kõnealuseid kriminaalkaristusi ja majanduskohustusi, mida selgesti diskrimineerival ja täiesti ebaotstarbekal viisil kohaldatakse ainult oma riigi laevastiku suhtes, saab käsitada impordi suhtes kohaldatavate koguseliste piirangutega samaväärse meetmena, sest kõnealused kohustused mõjutavad impordi ning tekitavad ka veetavate kaupade hinnas kajastuvaid lisakulusi?“

8 Eelotsuseküsimused käsitlevad eeskirju, mida kohaldatakse süsivesinike ja muude ohtlike ainete kui süsivesinike merreheitmise suhtes. On siiski tuvastatud, et põhimenetlus käsitleb ainult naatriumhüdroksiidi sisaldava pesuvee merreheitmise küsimust. Sellest tulenevalt tuleb esitatud küsimuste arutamisel piirduda muude ohtlike ainete kui süsivesinike merreheitmise küsimusega.

9 Kõigist kohtudokumentidest ilmneb, et Pretore küsib Euroopa Kohtult, kas ühenduse õigus välistab Itaalia õigusnormidega samalaadsete õigusnormide kohaldamise, niivõrd kui need takistavad selliste siseriiklike mereveoettevõtjate tegevust, nagu on ettevõtja, kes on M. Peralta tööandja. Kõnealuste õigusnormide kohaldamine võib võrreldes muude liikmesriikide laevade puhastustoimingutega aeglustada, raskendada või kulukamaks muuta eriti need tankerite puhastustoimingud, mida on võimalik teha merel kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepetega, millele Itaalia on alla kirjutanud.

10 Itaalia kohus mainib mitut Itaalia õigusnormide takistava mõju avaldumise viisi ning käsitleb vastuväiteid, mis võidakse nendega seoses esitada. Itaalia õigusnormid:

- ei vasta „ühenduse õiguses ratifitseeritud rahvusvahelistele lepingutele ja kokkulepetele“;
- rikuvad asutamislepingu artiklit 7 seoses diskrimineerimisega kodakondsuse alusel;
- kehtestavad piiranguid, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 30, 48, 52, 59 ja 62 ning eelkõige teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamisega meretranspordi valdkonnas;
- rikuvad asutamislepingu artiklit 130r.

Kohaldatav ühenduse õigus kõnealuste sündmuste toimumise ajal

11 Põhikohtuasi käsitleb Itaalia õigusnormide kohaldamist merelaevade ja mereveo suhtes. Asutamislepingu teises osas käsitletakse transporti eraldi IV jaotises.

12 IV jaotise artikli 84 lõige 2 näeb ette, et asjakohaste sätete vastuvõtmise kohta merevedude valdkonnas võib otsuse teha nõukogu. Asutamislepingu artikli 61 alusel käsitlevad need sätted esmajoones „teenuste osutamise vabadust“.

13 Nõukogu võttis artikli 84 lõike 2 alusel vastu 22. detsembri 1986. aasta määruse (EMÜ) nr 4055/86 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta liikmesriikide ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelises mereveos (EÜT L 378, 31.12.1986, lk 1). Määrus jõustus 1. jaanuaril 1987. Seega kohaldati määrust kõnealuste sündmuste toimumise ajal.

14 Ent artikkel 84 ei välista asutamislepingu kohaldamist transpordivaldkonna suhtes ning merevedude, nagu ka muude transpordiliikide suhtes, kohaldatakse asutamislepingu üldeeskirju (vaata otsus kohtuasjas 167/73: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 1974, lk 359, punktid 31 ja 32).

Ohtlike ainete merreheitmist käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonide täitmine

15 Kuigi eelotsuseküsimus seda selgesti ei väljenda, ilmneb kohtutoimikust, et siseriiklik kohus soovib Euroopa Kohtult vastust küsimusele, kas Itaalia õigusnormid on kooskõlas rahvusvahelise laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsiooni, ehk Marpoli konventsiooniga (United Nations, *Treaty Series*, 1341. kd, nr 22484) Kohus lähtub tõenäoliselt eeldusest, et konventsioon mõjutab ühenduse õiguskorda.

16 Vastates Itaalia kohtu küsimusele Itaalia õigusnormide kokkusobivuse kohta Marpoli konventsiooniga piisab tõdemisest, et ühendus ei ole kõnealuse konventsiooniga ühinenud. Peale selle ei ole ühendus kõnealuse konventsiooni reguleerimisalal varem liikmesriikidele kuulunud õigusi EMÜ asutamislepingu alusel üle võtnud ning sellest tulenevalt ei ole selle sätted ühendusele siduvad (vaata otsus liidetud kohtuasjades 21/72–24/72: International Fruit Company jt vs. Produktschap voor Groenten en Fruit, EKL 1972, lk 1219, punkt 18).

17 Seega ei saa Euroopa Kohus langetada ostust küsimuses, kas liikmesriigi vastu võetud siseriiklik säte on kooskõlas sellise konventsiooniga nagu Marpoli konventsioon.

Asutamislepingu artikkel 7

18 Tuleb meeles pidada, et EMÜ asutamislepingu artiklit 7 (EÜ asutamislepingu artikkel 6), mis sätestab kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelamise üldpõhimõtte, kohaldatakse iseseisvalt ainult ühenduse õigusega reguleeritavatel juhtudel, kui asutamislepingus ei ole ette nähtud konkreetseid diskrimineerimist keelavaid eeskirju (vaata otsus kohtuasjas C-179/90: Merci Convenzionali Porto di Genova vs. Siderurgica Gabrielli, EKL 1991, lk I-5889, punkt 11). Küsimust, kas põhikohtuasjas käsitletavate

õigusnormidega samalaadsed õigusnormid on kooskõlas asutamislepinguga, tuleb seega uurida kõnealuse põhimõtte konkreetsetele rakenduseeskirjadele tuginedes.

Asutamislepingu artikli 3 punkt f

19 Siseriiklik kohus soovib teada, kas ühenduse õiguse põhimõtted, mille eesmärk on tagada moonutusteta konkurents, on vastuolus Itaalia õigusnormidega samalaadsete siseriiklike õigusnormidega. Siseriikliku kohtu arvamuse kohaselt põhjustavad kõnealused õigusnormid konkurentsimoonutusi ühenduse sadamate ja reederite vahel.

20 Asutamislepingus, eriti artiklites 85–90 sätestatud konkurentsieeskirju kohaldatakse transpordisektori suhtes (vt otsus liidetud kohtuasjades 209- 213/84: *Ministère Public vs. Asjes jt*, EKL 1986, lk 1425, punkt 45 ning otsus kohtuasjas C-185/91: *Bundesanstalt für den Güterfernverkehr vs. Gebr. Reiff*, EKL 1993, lk I-5801, punkt 12). Neid kohaldatakse ka meretranspordivaldkonna suhtes (vaata eelkõige Nõukogu 22. detsembri 1986. aasta määrus (EMÜ) nr 4056/86, millega nähakse ette üksikasjalikud eeskirjad asutamislepingu artiklite 85 ja 86 rakendamiseks meretranspordis (EÜT L 378, 1986, lk 4).

21 Seoses asutamislepingu artikli 3 punkti f, artikli 5 teise lõigu ning artikli 85 tõlgendamisega tuleb märkida, et asutamislepingu artikkel 85 eraldi võetuna käsitleb ainult ettevõtjate käitumist, mitte liikmesriikide seadusandlikke või reguleerivaid meetmeid. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt näeb asutamislepingu artikkel 85 koostoimes artikliga 5 ette, et liikmesriigid ei tohi kehtestada ega säilitada sätteid, sealhulgas ka seadusandlikke või reguleerivaid sätteid, mis võivad muuta ettevõtjate suhtes kohaldatavad konkurentsieeskirjad ebatõhusaks. Sama pretsedendiõiguse alusel on tegemist kõnesoleva juhtumiga, kui liikmesriik kas nõuab või soodustab artikliga 85 vastuolus olevate kokkulepete sõlmimist või otsuste tegemist või kooskõlastatud tegevust või tugevdab nende mõju või võtab oma õigusaktidelt nende riikliku iseloomu, delegerides vastutuse majandusvaldkonda mõjutavate otsuste tegemise eest eraettevõtjatele (vaata otsus kohtuasjas C-267/86: *Van Eycke vs. ASPA*, EKL 1988, lk 4769, punkt 16 ning otsus kohtuasjas C-2/91: *Meng*, EKL 1993, lk I-5751, punkt 14).

22 Neid sätteid ei saa siiski kasutada Itaalia õigusnormidega samalaadsete õigusnormide vastu. Need õigusnormid ei näe ette ega soodusta konkurentsivastast tegevust, sest nendes sätestatud keeld toimib iseseisvalt. Samuti ei tugevda need varem sõlmitud kokkuleppe mõju (vt selle kohta eespool esitatud otsus *Mengi* kohtuasjas, punktid 15 ja 19).

Asutamislepingu artikkel 30

23 Siseriiklik kohus uurib, kas Itaalia õigusnormid on kooskõlas asutamislepingu artikliga 30, niivõrd kui need näevad ette Itaalia laevade varustamist hinnaliste seadmetega. Kohtul tekib küsimus, kas see muudab keemiatoodete importimise Itaaliasse kulukamaks ning tekitab seega kõnealuse artikliga keelatud takistuse.

24 Sellega seoses piisab, kui märkida, et kõnealuste õigusnormidega samalaadsete õigusnormide kohaselt ei eristata veetavaid aineid nende päritolu järgi; õigusnormide eesmärk ei ole muude liikmesriikidega toimuva kaubavahetuse reguleerimine, ning et piirav mõju, mida need võivad kaupade vabale liikumisele avaldada, on liiga ebakindel ja kaudne, et seda võiks käsitada liikmesriikide vahelist kaubavahetust takistava kohustusena (vt otsus kohtuasjas C-69/88: Krantz vs. Ontranger der Directe Belastingen, EKL 1990, lk I-583, punkt 11 ning otsus kohtuasjas C-93/92: CMC Motorradcenter vs. Pelin Baskiciogullari, EKL 1993, lk I-2009, punkt 12).

25 Artikkel 30 ei ole sellest tulenevalt vastuolus kõnesolevate siseriiklike õigusnormidega samalaadsete õigusnormidega.

Asutamislepingu artikkel 48

26 Siseriiklik kohus uurib, kas kõnesolevate Itaalia õigusnormidega samalaadsete õigusnormidega ette nähtud karistuste süsteem, mille alusel peatatakse nende Itaalia kaptenite ametikohustuste täitmine, kes ei täida ohtlike ainete merreheitmise keeldu, ning karistatakse seega Itaalia kapteneid rangemate karistustega kui muu riigi kodakondsusega kapteneid, on kooskõlas artikliga 48.

27 Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei tohi töötajate vaba liikumist käsitlevaid asutamislepingu sätteid kohaldada juhul, kui tegemist on täielikult liikmesriigi sisese olukorraga. Ainuüksi asjaolust, et liikmesriigi õigusnormid asetavad välisriigi töötaja oma kodanikust töötajaga võrreldes soodsamasse olukorda, ei piisa selleks, et kõnesoleva liikmesriigi kodaniku suhtes võiks kohaldada töötajate vaba liikumist käsitlevaid ühenduse eeskirju, kui kõik tema olukorrale iseloomulikud asjaolud on ainult selle liikmesriigi sisesed, kelle kodanik ta on [vt selle kohta otsus kohtuasjas 44/84: Hurd vs. Jones (Her Majesty's Inspector of Taxes), EKL 1992, lk I-341, punktid 5, 9 ja 10].

28 Käesolevas asjas esitatud teabe põhjal on M. Peralta Itaalia kodanik, kes töötab Itaalia reederil laeval, mis sõidab Itaalia lipu all. Sellest tulenevalt on tema olukord täiesti riigisisene ning selle käsitlemisel ei saa tugineda artiklile 48.

29 Sellest järeldub, et artikkel 48 ei ole vastuolus Itaalia õigusnormide taoliste õigusnormidega, mis sätestavad nende Itaalia kaptenite kutsetegevuse peatamise tingimused, kes ei ole kinni pidanud kõnealuste sätetega kehtestatud keelust.

Asutamislepingu artikkel 52

30 Eelotsusetaotluse põhjal ei ole võimalik tuvastada, mis põhjustel siseriiklik kohus uurib kõnealuse seaduse seost asutamislepingu artikliga 52. Kuna selgitus selle kohta puudub, tuleks märkida M. Peralta arvamuse kohaselt, et kõnealune seadus ei võimalda Itaalia mereveoettevõtjatel, kelle laevad sõidavad Itaalia lipu all, alustada tegevust muudes liikmesriikides ning sunnib neid kasutama kabotaaži Itaalia territoriaalvetes. Ta märgib veel, et muude liikmesriikide sadamates ei ole selliseid pesuvee töötlemise

seadmeid, nagu kõnesolevad ettevõtjad vajavad Itaalia õigusnormidega ettenähtud nõuete täitmiseks.

31 Asutamislepingu asutamisevabadust käsitlevate sätete sõnastusest järeldub, et peale esmase eesmärgi tagada välisriigi kodanikele ja äriühingutele samaväärne kohtlemine vastuvõtva liikmesriigi kodanikega, sätestavad need keelu, mille kohaselt päritoluliikmesriik ei tohi takistada oma kodanikku või oma õigusnormide alusel tegutsevat ning artiklis 58 esitatud määratlusele vastavat äriühingut alustamast tegevust teises liikmesriigis. Artikliga 52 ja sellele järgnevates artiklitega tagatud õigused kaotaksid tähenduse, kui päritoluliikmesriigil oleks õigus keelata ettevõtjaid lahkumast, kui need soovivad alustada tegevust mõnes muus liikmesriigis (vt otsus kohtuasjas 81/87: *The Queen vs. Treasury and Commissioners of Inland Revenue ex parte Daily Mail and General Trust*, EKL 1988, lk 5483, punkt 16).

32 Itaalia õigusnormidega samaväärsed õigusnormid ei sisalda siiski sätteid, mis võiksid takistada Itaalia veoettevõtjaid alustamast tegevust muus liikmesriigis kui Itaalias.

33 Tuleks veel meeles pidada, et otsuse kohaselt kohtuasjas C-221/89: *the Queen vs. the Secretary of State for Transport ex parte Factortame jt*, EKL 1991, lk I-3905, punkt 23 ei tohi laevade registreerimise tingimused takistada asutamisevabaduse kohaldamist. Kõnealust liiki õigusnormide taolised õigusnormid ei käsitle siiski laevade registreerimist.

34 Olukorras, kui õigusaktid on ühenduse tasandil ühtlustamata, võib liikmesriik kindlasti kehtestada otse või kaudselt oma vajadustele vastavaid tehnilisi eeskirju, mida muud liikmesriigid ei tarvitse olla kehtestanud selliste mereveoettevõtjate suhtes, kus töötab M. Peralta, kelle asukoht on nende territooriumil ja kes kasutavad nende lipu all sõitvaid laevu. Kuid raskused, mis neil ettevõtjatel võivad kõnealuses olukorras tekkida, ei mõjuta asutamisevabadust asutamislepingu artikli 52 tähenduses. Need raskused on põhimõtteliselt sama laadi kui raskused, mis võivad tuleneda siseriiklike seaduste, näiteks tööjõukulused, sotsiaalkindlustuskulused või maksusüsteemi käsitlevate seaduste erinevusest.

35 Sellest tulenevalt ei ole artikkel 52 vastuolus Itaalia õigusnormidega samalaadsete õigusnormidega.

Asutamislepingu artikkel 59

36 Siseriiklik kohus uurib olukorda, kus Itaalia riigi teenuseosutaja on Itaalia lipu all sõitvale laevale palganud Itaalia kodanikust kapteni, kes väidab, et Itaalia, st teenuseosutaja asukoha liikmesriik, on rikkunud mereveoteenuste osutamise vabaduse nõuet.

Võimalus tugineda mereveoteenuste osutamise vabaduse põhimõttele

37 Euroopa Kohus on otsuse punktis 13 tuvastanud, et kõnealuste sündmuste toimumise ajal kohaldati määrust nr 4055/86.

38. Määruse artikli 1 lõige 1 sätestab:

Liikmesriikidevahelist ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist mereveeteenuste osutamise vabadust kohaldatakse liikmesriikide kodanike või nende registrisse kantud laevauhingute suhtes, kelle asukoht ei ole selles liikmesriigis, kus asub isik, kellele teenused on mõeldud.

39 Esiteks tuleneb artikli sõnastusest selgesti, et artiklit kohaldatakse liikmesriikide vaheliste mereveeteenuste suhtes, mis on põhikohtuasjas käsitletavate mereveeteenustega sama liiki. Selles esitatud teenuste osutamise vabaduse õigusega isikute määratlus vastab põhimõtteliselt asutamislepingu artiklis 59 kasutatud määratlusele.

40 Teiseks on Euroopa Kohus 17. mai 1994. aasta otsusega (vt kohtuasi C-18/93: *Corsica Ferries vs. Corpo dei Piloti del Porto di Genova*, EKLi veel avaldamata, punkt 30) sedastanud, et ettevõtja võib vaidluses oma asukohariigi vastu tugineda liikmesriikide vaheliste mereveeteenuste osutamise vabaduse põhimõttele, kui teenuseid osutatakse isikutele, kelle asukoht on muus liikmesriigis.

41 Euroopa Kohus on peale selle tõdenud, et asutamislepingu artikli 59 eesmärk on kaotada teenuste osutamise vabaduse piirangud seoses teenustega, mida pakuvad isikud, kelle asukoht ei ole selles riigis, kus teenust kavatakse pakkuda ning seetõttu tuleb artikli 59 sätteid kohaldada kõigil juhtudel, kui teenuseid osutav isik pakub teenuseid muu liikmesriigi kui oma asukohaliikmesriigi territooriumil (vt otsus kohtuasjas C-154/89: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 1991, lk I-659, punktid 9 ja 10).

42 Laeva, mille kapten on M. Peralta, kasutatakse teistele liikmesriikidele ettenähtud tarnete tegemiseks ning seetõttu võib M. Peralta vaidluses Itaalia vastu tugineda väitele, mille kohaselt on rikutud mereveeteenuste osutamise vabaduse põhimõtet, mida ühenduse õigus on tunnustanud.

Laevade diskrimineerimisest lipuriigi alusel

43 Määruse nr 4055/86 artikli 9 alusel, mis viitab asutamislepingu artiklis 7 sätestatud põhimõttele, kehtib põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormidega samalaadsete õigusnormide suhtes miinimumnõue, et need ei tohi olla mereveeteenuseid osutavaid isikuid kodakondsuse alusel diskrimineerivad.

44 Eeskirjade osas, mida kohaldatakse Itaalia territoriaalmeres ja sisevetes sõitvate laevade suhtes, vastavad kõnesolevate õigusnormidega samalaadsete õigusnormid mittediskrimineerimise nõudele. Kõigi laevade suhtes, olenemata lipuriigist ja neid käitavate ettevõtjate riikkondsusest, kohaldatakse ohtlike ainete merreheitmise keeldu.

45 Väljaspool territoriaalmere piire teevad Itaalia õigusnormid vahet välisriigi laevade ja oma riigi lipu all sõitvate laevade vahel, kelle suhtes ainsana kohaldatakse ohtlike ainete merreheitmise keeldu.

46 Itaalia valitsuse ja komisjoni vastustest Euroopa Kohtu küsimusele selgub, et Itaalia ei ole moodustanud majandusvööndit Vahemeres. Sellest tulenevalt võib ta rahvusvahelise avaliku õiguse normide kohaselt teostada oma jurisdiktsiooni väljaspool territoriaalmere piire ainult oma lipu all sõitvate laevade suhtes.

47 Sellest järeldub, et kõnealuste õigusnormidega samalaadsetest õigusnormidest tulenev Itaalia lipu all sõitvate laevade ebasoodsam kohtlemine võrreldes laevadega, mis ei sõida Itaalia lipu all, ei ole asutamislepingu alusel keelatud diskrimineerimine, sest avamerel ei saa Itaalia õigusnorme kohaldada laevade suhtes, kes ei sõida Itaalia lipu all. Liikmesriigi õigusnorme ei saa vaidlustada seetõttu, et need hõlmavad ainult laevade tegevust, mille suhtes on kõnealusel riigil õigus teostada oma jurisdiktsiooni väljaspool riigi jurisdiktsiooni piire.

48 Peale selle on Euroopa Kohus oma otsuses kohtuasjas 155/80: Oebel, EKL 1981, lk 1993, punkt 9 korduvalt sedastanud, et siseriiklike õigusnormide kohaldamine ei ole vastuolus mittediskrimineerimise põhimõttega ainult seetõttu, et muud liikmesriigid kohaldavad väidetavalt vähem rangeid eeskirju (vt ka otsus kohtuasjas 14/68: Walt Wilhelm jt vs. Bundeskartellamt, EKL 1969, lk 1, punkt 13).

Mereveoteenuste osutamise vabaduse suhtes kehtestatud piirangutest

49 Siseriiklik kohus väidab, et Itaalia õigusnormid piiravad muudele liikmesriikidele mereveoteenuste osutamise vabadust ka juhul, kui neid õigusnorme ei tuleks pidada diskrimineerivaiks.

50 Tuleb rõhutada, et kasutamise seotud takistused, mille üle M. Peralta kaebab, ei tulene selle liikmesriigi õigusnormidest, kelle territooriumil veoteenust osutatakse, vaid liikmesriigi õigusnormidest, kus ettevõtja on M. Peralta alluvuses tegutseva laeva registrisse kandnud ning kus on ettevõtja asukoht, nimelt Itaalia õigusnormidest. Olukorda, milles kõnesoleva ettevõtja on oma asukohaliikmesriigi tõttu, ei saa võrrelda meretranspordiettevõtja olukorraga, kelle asukoht on muus liikmesriigis kui Itaalia ning kes tegutseb viimatinimetatud riigis ajutiselt ning peab sellest tulenevalt samaaegselt täitma nii selle liikmesriigi õigusnormidega ette nähtud nõudeid, kelle lipu all tema laev sõidab, kui ka Itaalia õigusnormide nõudeid.

51 Itaalia õigusnormidega samalaadseid õigusnorme, mis keelavad ohtlike kemikaalide merreheitmise, kohaldatakse objektiivselt siiski kõigi laevade suhtes, olenemata sellest, kas need veavad tooteid Itaalia piires või muudesse liikmesriikidesse. Need ei käsitle eksportkaubaga seotud teenuseid eraldi Itaalias turustatava kaubaga seotud teenustest. Need ei anna ühtegi konkreetset eelist Itaalia omamaisele turule, Itaalia vedudele ega Itaalia tooteile.

52 M. Peralta toob seevastu oma kaebuses esile kaudse eelisseisundi, mida kasutavad muude liikmesriikide vedajad, kes samades tingimustes ei pea täitma naatriumhüdroksiidi jääkide merreheitmise keeldu. Olukorras, kui liikmesriikide kõnealuse valdkonna seadused on ühtlustamata, tulenevad sellised piirangud lihtsalt asukohariigi siseriiklikest eeskirjadest, mida ettevõtja suhtes kohaldatakse.

53 Eespoolöeldust järeldub, et määrus nr 4055/86 ei ole vastuolus Itaalia seadusega samalaadse seaduse vaidlustatud sätetega, millega reguleeritakse kaubalaevadelt ohtlike ainete merreheitmist.

54 Sellest tulenevalt ei vaja konkreetsemat vastust siseriikliku kohtu eelotsuseküsimus seoses artikliga 62, millele viitab kõnealuse määruse artikli 1 lõige 3. Artikliga 62, mis täiendab artiklit 59, ei saa keelata piiranguid, mis ei kuulu artikli 59 reguleerimisalasse (vt otsus kohtuasjas C-159/90: Society for the Protection of Unborn Children Ireland vs. Grogan jt, EKL 1991, lk I-4685, punkt 29).

Asutamislepingu artikkel 130r

55 Lõpuks uurib siseriiklik kohus, kas artikkel 130r ja järgnevad artiklid on vastuolus vaidlustatud õigusnormidega samalaadsete õigusnormidega, mille kohaselt peavad Itaalia laevad kasutama alternatiivset pesuvee puhastussüsteemi, mis on kohtu arvates ebatõhus ning vastuolus rahvusvaheliste kohustustega, mis Itaalia on endale võtnud.

56 Sellega seoses tuleb meenutada Euroopa Kohtu otsust punktis 17, mille alusel Euroopa Kohus ei langeta otsust liikmesriigis vastu võetud siseriikliku sätte vastavuse kohta konventsioonile, nagu näiteks Marpoli konventsioon. Samuti ei tõlgenda Euroopa Kohus ka artiklit 130r rahvusvahelise konventsiooni alusel, mis ei ole ühendusele siduv ning milles pealegi ei osale kõik liikmesriigid.

57 Teiseks määratleb artikkel 130r ainult ühenduse üldised eesmärgid keskkonnaküsimustes. Artikli 130s kohaselt tuleb vajalike meetmete vastuvõtmise otsused teha nõukogul. Peale selle sätestab artikkel 130t, et artikli 130s kohaselt võetud kaitsemeetmed ei tohi takistada ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast karmimaid kaitsemeetmeid, mis on kooskõlas asutamislepinguga.

58 Sellest tulenevalt ei ole artikkel 130r vastuolus põhikohtuasjas käsitletavat liiki õigusnormidega.

59 Siseriiklikule kohtule tuleb seetõttu vastata, et asutamislepingu artikli 3 punkt f, artiklid 7, 30, 48, 52, 59, 62, 84 ja artikkel 130r ning määrus nr 4055/86 ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormidega, mis keelavad kõigil laevadel, olenemata lipuriigist, ohtlike kemikaalide merreheitmise oma riigi territoriaalvetes ja sisevetes, või kohaldavad avamerel sama keeldu ainult oma lipu all sõitvate laevade suhtes, või keelu rikkumise korral karistavad laevade kapteneid, kes on kõnealuse liikmesriigi kodanikud, ametialase kvalifikatsiooni peatamisega.

Kohtukulud

60 Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid ei hüvitata. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleliolevate asjade üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Pretore di Ravenna 24. septembri 1992. aasta määrusega esitatud küsimusele, otsustab:

EMÜ asutamislepingu artikli 3 punkt f, artiklid 7, 30, 48, 52, 59, 62, 84 ja 130r ning nõukogu 22. detsembri 1986. aasta määrus (EMÜ) nr 4055/86 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta liikmesriikide ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelises mereveos ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormidega, mis keelavad kõigil laevadel, olenemata lipuriigist, ohtlike kemikaalide merreheitmise oma riigi territoriaalvetes ja sisevetes, või kohaldavad avamerel sama keeldu ainult oma lipu all sõitvate laevade suhtes, või keelu rikkumise korral karistavad laevade kapteneid, kes on kõnealuse liikmesriigi kodanikud, ametialase kvalifikatsiooni peatamisega.

Mancini

Joliet

Schockweiler

Rodrigues Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Murray

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 4. juulil 1994 Luxembourgis.

Kohtusekretär presidendi ülesannetes
R. Grass

Koja esimees
G. F. Mancini